

SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM PT. *POLSKA MYŚL PEDAGOGICZNA II POŁOWY XX WIEKU I POCZĄTKÓW XXI WIEKU. STAN BADAŃ – KIERUNKI POSZUKIWAŃ – PROJEKTY BADAWCZE*, TORUŃ, 6 GRUDNIA 2016 ROKU

W dniu 6 grudnia 2016 roku na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK odbyło się sympozjum pt. *Polska myśl pedagogiczna II połowy XX wieku i początków XXI wieku. Stan badań – kierunki poszukiwań – projekty badawcze*, zorganizowane przez Zespół Historii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN, Katedrę Historii Myśli Pedagogicznej i Toruńskie Koło Towarzystwa Historii Edukacji. Zaproszeni goście reprezentowali 15 ośrodków akademickich (Uniwersytet Adama Mickiewicza, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Uniwersytet Wrocławski, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet Łódzki, Akademia Ignatianum w Krakowie, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu), w tym jedną uczelnię zagraniczną, tj. Papieski Uniwersytet Salezjański w Rzymie. Za trud organizacji spotkania odpowiedzialne były: prof. zw. dr hab. Władysław Szulakiewicz, dr Joanna Falkowska i dr Dorota Grabowska-Pieńkosz z Katedry Historii Myśli Pedagogicznej.

Celem sympozjum było zaprezentowanie głównych kierunków badań nad polską myślą pedagogiczną prowadzonych w różnych ośrodkach akademickich w II połowie XX i na początku XXI wieku. Przypomniano zasługi założycieli i ich kontynuatorów w zakresie rozwoju historii oświaty i wychowania. Ponadto przedstawiono projekty badawcze podejmowane przez współczesnych historyków wychowania w ośrodkach uniwersyteckich. Zgodnie z programem sympozjum obrady zostały podzielone na dwie części: sesję plenarną i panel, który był dopełnieniem rozważań nad myślą przewodnią spotkania.

Uroczystego otwarcia sympozjum dokonała przedstawicielka władz rektorskich Uniwersytetu Mikołaja Kopernika – prorektor prof. dr hab. Beata Przy-

borowska. W swym przemówieniu nawiązała do historii Wydziału Nauk Pedagogicznych, wspominając początki kształtowania się toruńskiej pedagogiki. Następnie zebranych gości powitała pomysłodawczyni i inicjatorka spotkania – prof. zw. dr hab. Władysława Szulakiewicz, przewodnicząca Zespołu Historii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN oraz kierownik Katedry Historii Myśli Pedagogicznej. Wprowadzeniem do obrad było wystąpienie na temat idei badań nad myślą pedagogiczną, które wygłosiła W. Szulakiewicz. W swym wystąpieniu przypomniała m.in. projekt badań nad myślą pedagogiczną Bogdana Nawroczyńskiego, jednego z uczniów wybitnego filozofa Kazimierza Twardowskiego. W szczególności przywołała poglądy pedagogiczne Nawroczyńskiego, nawiązując do jego pracy pt. *Polska myśl pedagogiczna: jej główne linie rozwojowe, stan współczesny i cechy charakterystyczne, genezy jej powstania* i głównych idei, a także publikacji pt. *Dlaczego powinniśmy uprawiać pedagogikę naukową?* i *Współczesne prądy pedagogiczne*. Podkreśliła fakt, że pytania badawcze i tezy postawione przez Nawroczyńskiego w tych pracy są nadal aktualne. A szczególnie pytania o to: Jakimi osiągnięciami z zakresu pedagogiki może poszczycić się polska literatura pedagogiczna? I co Polska wniosła do światowej skarbnicy myśli pedagogicznej? Swoje wystąpienie zakończyła słowami B. Nawroczyńskiego z tekstu opublikowanego w 1926 roku na łamach „Przeglądu Pedagogicznego” pod znamienym tytułem *Dlaczego powinniśmy uprawiać pedagogikę naukową?* W artykule tym Nawroczyński napisał: *Współczesny naród kulturalny nie może poprzestać na uczeniu się pedagogiki od obcych, lecz musi ją uprawiać u siebie i po swojemu*¹.

Spotkanie rozpoczęto od obrad plenarnych, którym przewodniczyły prof. zw. dr hab. Elwira J. Kryńska i dr hab. Katarzyna Dormus, prof. UP, a uczestnicy mogli wysłuchać wystąpień następujących prelegentów: dr hab. Elżbiety Magiery, dra hab. Piotra Gołdyna, prof. US, dr Barbary Surmy, prof. UAM, oraz s. dr hab. Marii Opieli, prof. KUL. Sympozjum otworzył referat pt. *Stan badań z zakresu historii myśli pedagogicznej w Uniwersytecie Szczecińskim*, w którym zostali zaprezentowani twórcy, kontynuatorzy, jak i kierunki badań prowadzone przez historyków wychowania w szczecińskim ośrodku akademickim. Natomiast trzy kolejne wystąpienia zostały poświęcone zasłużonym pedagogom, dzięki czemu została ukazana perspektywa biograficzna w badaniach nad myślą pedagogiczną. I tak kolejno dr hab. Piotr Gołdyn, prof. UAM, przedstawił zagadnienie dotyczące pasji jako elementu kreacji poglądów pedagogicznych na przykładzie biografii kilku pedagogów z okresu II Rzeczypospolitej. Z kolei dr Barbara Surma zaprezentowała *Koncepcję wychowania religijnego dziecka w poglądach Sofii Cavalletti*. W kolejnym wystąpieniu s. dr hab. Maria Opiela, prof. KUL, omówiła *Projekt kompendium edukacyjne Edmunda Bojanowskiego*, podkreślając jego wkład w rozwój polskiej teorii i praktyki pedagogicznej.

¹ B. Nawroczyński, *Dlaczego powinniśmy uprawiać pedagogikę naukową?* „Przegląd Pedagogiczny” 1926, nr 8, s. 206.

Fot. E. Wesolek

Siedzą od lewej: Katarzyna Dormus, Władysława Szulakiewicz, Elwira J. Kryńska, Janina Kamińska, Elżbieta Magiera. Stoją w pierwszym rzędzie od lewej: Mirosław Wierzbicki, Joanna Falkowska, Dorota Grabowska-Pieńkosz, Elżbieta Dolata, Justyna Gulczyńska, Maria Opiela, Anna Królikowska, Wiesław Jamrozek, Urszula Wróblewska, Anna Haratyk, Joanna Król. W kolejnym rzędzie od lewej: Grzegorz Michalski, Joanna Cukras-Stelągowska, Iwonna Michalska, Aneta Bołdyrew, Ewa Barnaś-Baran, Piotr Gołdyn, Wiesław Partyka, Łukasz Kalisz, Andrzej Paweł Bieś, Jerzy Kochanowicz, Paweł Śpica, Barbara Surma, Mateusz Szafranski, Magdalena Tomaszewska, Anna Nowak.

W dalszej części Sympozjum obradowali uczestnicy panelu, któremu przewodniczyli: dr hab. Janina Kamińska, prof. dr hab. Wiesław Jamrozek, dr hab. Grzegorz Michalski, prof. UŁ, a podejmowana problematyka dotyczyła przede wszystkim kierunków badań, jak i realizowanych projektów badawczych w różnych ośrodkach akademickich w zakresie historii myśli pedagogicznej na tle innych kierunków badań. Rozpoczęło je wystąpienie prof. zw. dr hab. Elwiry J. Kryńskiej i dr Urszuli Wróblewskiej poświęcone *Badaniom nad myślą pedagogiczną prowadzoną przez historyków wychowania z białostockiego ośrodka uniwersyteckiego*. Następnie dr hab. Justyna Gulczyńska, prof. UAM, przedstawiła referat pt. *Myśl pedagogiczna w badaniach poznańskich historyków wychowania*. Jako kolejne wystąpiły dr Ewa Barnaś-Baran i dr Elżbieta Dolata, które omówiły prowadzone *Badania nad myślą pedagogiczną w „szkole rzeszowsko-krakowskiej”*. Dzięki wystąpieniu dr Anny Haratyk uczestnicy sympozjum mieli możliwość poznania również zakresu badań naukowych podejmowanych przez wrocławski ośrodek historii wychowania. Natomiast dr Paweł Śpica zaprezentował *Kierunki badań historyczno-pedagogicznych prowadzonych przez gdańskie środowisko historyków wychowania*. Z kolei dr hab. Katarzyna Dormus, prof. UP, swoje wystąpienie poświęciła galicyjskiej prasie pedagogicznej, traktując ją jako źródło wiedzy na temat rozwoju polskiej myśli pedagogicznej. Przedstawiła stan badań oraz wskazała potrzebę przygotowania publikacji poświęconej wyłącznie prasie galicyjskiej. Następnie głos zabrał ks. prof. dr Mirosław Wierzbicki, który wygłosił referat pt. *Nauczyciel – wychowawca w instytucjach sale-*

zjańskich, prezentując specyfikę prowadzonych badań pedeutologicznych w szkołach salezjańskich. Obrady w panelu zakończyły dr Joanna Falkowska i dr Dorota Grabowska-Pieńkosz, które przypomniały *Twórców polskiej myśli pedagogicznej w projektach naukowych toruńskich historyków wychowania*. Podsumowaniem był głos prowadzącej obrady dr hab. Janiny Kamińskiej, która ukazała *Potrzeby badawcze nad dziejami myśli pedagogicznej XIX i XX wieku*, prezentując inicjatywy Zakładu Historii Oświaty i Wychowania Uniwersytetu Warszawskiego.

Na zakończenie odbyła się dyskusja, w której poza wymienionymi referentami udział wzięli pozostali uczestnicy Sympozjum, tj.: dr hab. Jerzy Kochanowicz, prof. DSW; dr hab. Joanna Król, prof. US; dr hab. Iwonna Michalska, prof. UŁ; prof. zw. dr hab. Eleonora Sapia-Drewniak; o. dr Andrzej Paweł Bieś; dr Aneta Bołdyrew; dr Joanna Cukras-Stelągowska; dr Anna Królikowska; dr Wiesław Partyka; dr Beata Topij-Stempińska, mgr Łukasz Kalisz.

Sympozjum zakończono wręczeniem certyfikatów osobom, które aktywnie uczestniczyły w pracach Zespołu Historii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN w poprzedniej kadencji działalności. Certyfikaty wręczyła przewodnicząca ZHW przy KNP PAN prof. zw. dr hab. Władysława Szulakiewicz, dziękując zgromadzonym za uczestnictwo w sympozjum i nakreślając kierunki działalności naukowo-badawczej Zespołu na rok 2017.

JOANNA FALKOWSKA
DOROTA GRABOWSKA-PIENKOSZ
Toruń